

Dana 4. veljače 1982. zauvijek je prekinuto pozno doba jednog izuzetnog života. Toga dana umro je Egon Pretner, neumorni istraživač, poznati speleolog i speleoentomolog stručnjak svjetskog glasa.

Rodio se 22. veljače 1896. u Trstu, gdje završava osnovnu školu i gimnaziju 1914. Kao artiljerijski oficir austro-ugarske vojske sudjeluje u prvom svjetskom ratu na talijanskom frontu. Od 1919 počinje visoku trgovačku školu u Trstu, a iste godine upisuje studij prava u Zagrebu gdje absolvirao 1921. Do drugog svjetskog rata obavlja razne komercijalne poslove u mnogim krajevima naše zemlje. Neko vrijeme radi u Zagrebu kod trgovca O. Scheibela, inače pasioniranog kleopterologa amatera. Kao tadašnji hrvatski državljani bio je mobiliziran već početkom drugog svjetskog rata, ali ga kao slovenca uskoro otpuštaju. Od tada mnogostruko pomaže narodnooslobodilački pokret.

Poslije oslobođenja živi u Ljubljani, odakle 1947. odlazi u Postojnu gdje je namješten kod uprave Postojnjskih jama kao priznati istraživač krša. Ubrzo postaje pomoćnikom upravnika dr. A. Serka kojeg će na ovoj dužnosti zamijeniti po njegovoj tragičnoj smrti. God. 1952. počinje raditi u tada osnovanom «Institutu za raziskovanje krša» SAZU, gdje provodi punih 30 godina plodnog stvaralačkog rada. Umro:jen je 1975., ali i nadalje, svakodneвно radeći, boravi u Institutu.

Još za najranije mladosti pokazivao je sklonost za sabiranje kukaca i ljubav prema prirodi. Nemiran duh budućeg istraživača očito je prof. J. Müller, čuveni entomospieleolog koji Pretneru predaje na gimnaziji. Müller nosredno utiče na daljnji Pretnerov rad koji je sve više usmjeren prema

istraživanju podzemne faune. God. 1929. objavljuje prve znanstvene i stručne radove, kojih je do kraja života objavio ukupno 56. Bio je sudionik velikog broja simpozija, kongresa, skupova i ekskurzija, kao čovjek koji govori gotovo sve svjetske jezike, prati zbivanja u entomospieleologiji i revno u njima sudjeluje. Poznao je i suradivao s mnogim poznatim koleopterolozima i biologima kao što su: R. Jeannel, K. Absolon, L.J. Kušcer, V. Apfelbeck i drugi.

Zahvaljujući izuzetnoj upornosti istražio je faunu mnogih spilja i jama diljem našeg krša. U toj najmilijem njegovu poslu nisu ga mogla ometi niti nesigurna ratna vremena. Otkrio je i opisao oko 90 rodova, vrsta i podvrsta. Više novootkrivenih životinja nesebično je dao na obradu drugim stručnjacima. Neumorno radeći stvara jednu od najvećih zbirki spiljskih kornjaša u svijetu. Od posebnog je značaja njegov rad i utjecaj na mlade entomologe speleologe, koji su često boravili kod njega u Postojni i tu od njega upili veliko znanje.

Osim kao entomospieleolog, Pretner je ujedno bio i naš najbolji poznavalac spilja i jama Jugoslavije. I s tog područja objavio je više znanstvenih i stručnih radova. Gotovo da i nema krškog predjela u našoj zemlji gdje Pretnera nije bilo. Zahvaljujući svom velikom radu i nizu najljepših vrsta postao je uzor mnogim mladim istraživačima. Za svoj znanstveno stručni rad primio je čitav niz priznanja i odlikovanja; zlatnu značku Slovenskog entomološkog društva «Stefan Miceli», veliku plaketu kao počasni član Jugoslavenskog entomološkog društva, Prešernovu nagradu, Jasenkovu nagradu na Ljubljanskom univerzitetu i Ordene za rad sa zlatnim vijencem.

Kakav je bio čovjek ponajbolje govore dvije njegove rečenice objavljene u monografiji «Koleopterološka fauna pećina i jama Hrvatske» koje glase:

«... Da ne bi bili zaboravljeni entomolozi zaslužni za istraživanje pećinske faune Hrvatske, navodim ovdje njihova imena. Mnoge sam poznavao osobno; većina od njih više nije na životu...»

Branko Naljeć

PREGLED ŽIVOTINJSKIH RODOVA, VRSTA I PODVRSTA KOJE NOSE PRETNEROVO IME

- Vrtnjaci — Temocephala
  - Bubaloeccus pretneri Matjašić
- Puževi — Gastropoda
  - Zospeum pretneri Bole
- Raci — Crustacea
  - Niphargus auxilix pretneri Sket
  - Monolistra pretneri Sket
  - Monolistra pretneri spinulosa Sket
  - Speleocarion pretneri Matjašić
- Stonoge — Diplopoda
  - Acherosoma (Macrotelosoma) pretneri Strasser
  - Orobainosoma (Brachyainosoma) pretneri Strasser
  - Ekonpretneria brachychaeta Strasser
  - Attemsia pretneri Strasser
  - Leptoiulus pretneri Strasser
- Kornjaši — Coleoptera
  - Carabus croaticus pretneri Drovenik et Krätzschmer
  - Neotrechus suturalis pretneri Scheibel
  - Anophthalmus ajdovskanus pretneri J. Müller
  - Anophthalmus exonis J. Müller
  - Adriaphaenops pretneri Scheibel
  - Alphabius milleri pretneri J. Müller
  - Pretneria latitarsis G. Müller
  - Orostyria pretneri G. Müller
  - Sponesiotus pretneri G. Müller
  - Leptodirus hohenwarti pretneri G. Müller
  - Calopus pretneri G. Müller
- Gmazovi — Reptilia
  - Lacerta sicula pretneri Brelih

- 1929: Neue Hydrophylliden aus dem g5stlichen Mittelmeergebiet. Coleopterologisches Centralblatt, 3: 199 — 165, Fig. 1 — 3, Berlin.
- 1930: La vera Hydraena sicula Kiesw. Bolettino della Società Entomologica Italiana, 62: 12 — 15, Genova.
- Contributo alla conoscenza della Hydraena italiano. Bol. Soc. Entom. Ital., 62: 178 — 182, Genova.
- 1931: L'Hydraena (Haenydra) italica Ggbl. e le sue varietà. Bol. Soc. Entom. Ital., 63: 72 — 80, fig. 1 — 4, Genova.
- Ueber die angebliene Variabilitat der Hydraena gracilis Germar. Coleopterologisches Centralblatt, 5: 81 — 106, Berlin.
- Beitrag zur Kenntnis der palgarktischen Hydraenen. Col. Centralblatt, 5: 107 — 115, Berlin.
- Die Fauna der Nordfriauler H6hlen. Mitteilungen 5ber H6hlen — und Karstforschung, 1931 (3): 84 — 90, (skupaj z Karlom Strasserjem).
- 1949: Prispevek k poznavanju anofalnov (Coleoptera, Carabidae) iz Slovenije. Razprave razra. za prirod. in medic. vede SAZU, 4: 131 — 141, Ljubljana.
- Aphaobius (Aphaobiella subgen. nov.) budnarlipoglavski spec. nov., A. (A.) tiscenicus spec. nov. in opis samca vrste Pretneria saulii G. Mull. (Coleoptera, Silphidae). Razprave razr. prirod. medic. vede SAZU, 4: 143 — 153, Ljubljana.
- 1951: Dott. Alfredo Serko. (Nekrolog). Rassegna Speleologica Italiana, 3: 66, Como.
- 1952: Ledene jame v Slovenskem Primorju, Slovenski Jadrani, Koper.
- Podzemeljski svet Slovenskega Primorja. Knjiga »Slovensko Primorje v lu4i turizma«, 1952: 133 — 166, Ljubljana.
- 1953: Die geographische Verbreitung der H6hlenk6tzer in Slowenien Premier Congr6s International de Sp6l6ologie, 3: 179 — 184, Paris.
- 1954: Der Grottenolm (Proteus anguinus Laur.). Aus der Heimat, 62: 213 — 216, T6bingen.
- 1955: Postojnski kras — zibelka biospelogeologije. Turist. vestnik, 3: 329 — 321, Ljubljana.
- Rodovi Oryctes L. Mill6r, Pretneria G. Muller, Astagobius Reitter in Leptodirus Schmidt (Coleoptera). Acta Carsologica SAZU, 1: 41 — 71, sl. 1 — 6, Ljubljana.
- 1958: Tranteviella bulgarica gen. nov. spec. nov. iz Bolgarije in Redensiekia likana subsp. kosinensis nov. iz Like. Fragmenta Balcanica Musei Macedonici scient. naturalium 2: 59 — 66, sl. 1 — 3, Skopje.
- 1959: Doneski k poznavanju rodu Aphaenopsis J. Mull. (Coleoptera, Trechinae). Acta Carsologica SAZU, 2: 77 — 93, sl. 1 — 5, Ljubljana.
- Rod Ceuthonocharis Jeannel (Coleoptera, Catopidae). Acta Cars., 2: 263 — 284, sl. 1 — 5, Ljubljana.
- Speleološka dejavnost v Bolgariji. Naše jame, 1: 39 — 46, Ljubljana.
- Conosci l'Italia (recenzija) Naše jame 1: 40, Ljubljana.
- Prekonoška pe4ina. Naše jame, 1: 65 — 63, Ljubljana.
- Ob prenehanju francoske revije Notes Biosp6l6ologiques. Naše jame, 1: 83 — 84, Ljubljana.
- Speleologija — bilten varšavskega speleokluba. Naše jame, 1: 90, Ljubljana.
- J. Houire: Le Karst Slov6ne. (Recenzija). Naše jame, 1: 90, Ljubljana.
- 1960: Pierre-Alfred Chappuis. (Nekrolog). Naše jame: 2: 86, Ljubljana.
- Slovensky kras, I (1953) in II (1959). Naše jame, 2: 92 — 93, Ljubljana.
- 1961: Speleološka istraZivanja u Crnoj Gori i spisak ovdašnjih pe4ina i jama. II. jug. spel. kongres u Splitu 1958. 1961: 219 — 225, Zagreb.
- Dott. Stanko Karaman (in memoriam). (Nekrolog). Rassegna Speleologica Italiana, 13: 67, Como.
- 1963: Kako zaštititi pe4insku faunu Vjetrenice kod Zaval6? Tre4i jug. spel. kongres, 1963: 169 — 174, Sarajevo.
- Appunti sugli Aphaobius (Bathyselinae) della regione di Skofja Loka. Deuxi6me Congr6s International de Sp6l6ologie, Bari, 2: 59 — 66, fig. 1 — 3, Putignano.
- Distribuzione geografica della Sphaeromides virei Brian, L. e 2: 76 — 72, Putignano.
- Osservazioni ed elaborato italiano riguardante la documentazione speleologica. L. e., 2: 276 — 281, Putignano.
- Biološke najdbe v Skakavcu. Acta Carsologica SAZU, 3: 131 — 147, sl. 1, Ljubljana.
- Novi Duvalius iz Makedonije. Fragmenta Balcanica Musei Macedonici scientiarum naturalium, 4 (24): 185 — 190, sl. 1 — 4, Skopje.
- Cloveška ribica (Proteus anguinus Laur.) na Hrvaškem. Naše jame, 4: 31 — 31, Ljubljana.
- 1966: Zadušljive jame. Naše jame, 8: 61 — 63, Ljubljana.
- Najdiš4a jamskega hroš4a Speleodromus pluto Reitter 1881. Acta Carsologica SAZU, 4: 221 — 227, Ljubljana.
- 1968: Cycloptera, subfam. Bathyselinae. Catalogus Faunae Jugoslaviae, 3/6: 1 — 60, Svet akademij SFRJ, Ljubljana.
- Zivalstvo Postojnske jame. Knjiga »150 let Postojnske jame 1818 — 1968«. Zal. Postojnska jama, 1959: 39 — 78, sl. 1 — 9, Ljubljana.
- 1970: Leptodirus hochenwarti velebiticus ssp. n. in Astagobius hadzii sp. n. z Velebita, Astagobius angustatus decemani ssp. n. in Astagobius angustatus driolii ssp. n. iz Like (Coleoptera). Acta Carsologica SAZU, 5: 321 — 340, sl. 1 — 7, Ljubljana.
- Pripombe h katalogu v Laneyriejevi novi klasifikaciji subfam. Bathyselinae (Coleoptera) in pojasnila h katalogu subfam. Bathyselinae — Catalogus Faunae Jugoslaviae (Pretner 1968). Acta Carsologica, 5: 341 — 365, Ljubljana.
- Hydraena (subgen Hydraena) v Jugoslaviji (Coleoptera Palpicornia, Hydraenidae). Razprave IV. razreda SAZU, 13: 113 — 152, sl. 1 — 4, Ljubljana.
- Antrosedice longicollis sp. nov. iz Bosne, razprostranjenost vrste Blattodermus herculeus Reitter, rod Phegmesites v Srbiji (Coleoptera: Bathyselinae in Trechinae). Razprave IV. razreda SAZU, 13: 152 — 164, sl. 1 — 5, Ljubljana.
- 1972: La Biopelologia in Jugoslavia nel dopoguerra. Bolletino di Zoologia, 39 (4): 491 — 520, Padova.
- 1973: Koleopteroološka fauna pe4ina i jama Hrvatske. Krš Jugoslavije, JAZU, 8/6, 1 — 239, sl. 1 — 9, Zagreb.
- 1971: Zgodovinski pregled koleopterooloških raziskovanj v jamaš Slovenije. Historische 5bersicht der koleopteroologischen Forschungen in den H6hlen Sloweniens. Acta Carsologica, 6 (23): 267 — 316, Ljubljana.
- Zasluge Leona Weirather-ja za jugoslovansko biopelogeologijo. Die Verdienste Leo Weirathers um die jugoslawische Biopelogeologie. Acta Entomol. Jugoslav., 10 (1 — 2): 7 — 13, Zagreb.
- 1975: Podzemeljsko zivalstvo Pivske kotline. Ljudie in kralj ob Pivki, 37 — 54, Ljubljana.
- 1976: Geschichte der biopelogeologischen Forschungen in Bosnien, Herzegowina und angrenzenden Gebieten. Glasnik zemaljskog muzeja, N. S. sv. XV — Prirodne nauke, 243 — 253, Sarajevo.
- 1977: On the Ecology of the Allegedly cavernicolous Beetles, with remarks on the classification of the alleged Cave Fauna. Proc. of the 6-th Inter. Congr. of Speleology, Olomouc, 221, Praha.
- Prilog poznavanju faune koleoptera pe4ina i jama Hrvatske. Krš Jugoslavije JAZU, 9/5, 239 — 274, Zagreb, (skupaj z Brankom Jalžićem).
- 1977: Pregled podzemne faune koleoptera Crne Gore. Glasnik CANU, Odj. Prir. nauka 2: 91 — 155, Titograd.
- 1979: Lovri4ca jalzici novi rod i nova vrsta podzemnog kornjaša (Coleoptera, Carabidae) iz Dalmacije. Rad. JAZU, knj. 383: 377 — 385, Zagreb.
- Podzemeljska koleopterska fauna umetnih votlina. Acta entom. Jug. 15, 1 — 2, 96 — 102, Zagreb.

Nedavno je našu sredinu, gotovo neprimjetno, i zauvijek, napustio Marinko Gjivoje, naš istaknuti član, speleolog i suosnivač prve špižarske sekcije u okviru hrvatskog planinarstva, u Planinarskom društvu »Zagreb — Matica«, u Zagrebu.

Umro je 31. V 1982. godine u Zagrebu.

Preranom smrću Marinka Gjivoja izgubili smo vrhnog speleologa, diplomiranog arheologa, svestranog publicista, vrijednog novinara, iskrenog druga i dragog nam prijatelja.

Rođen je u Korčuli 14. VII 1919. od oca Stjepana, profesora, i majke Ruže, rođ. Ivelja, domaćice. Osnovno obrazovanje stekao je u Korčuli, a srednjoškolsko u franjevačkoj klasičnoj gimnaziji na Badiji i u realnoj gimnaziji u Dubrovniku. Od 1942. do 1945. godine završio je 6 semestara studija na Poljoprivredno-šumarskom fakultetu u Zagrebu, zatim ga prekidala, te godine 1947. upisuje studij arheologije na Filozofskom fakultetu u Zagrebu, koji je i završio.

Već u najranijoj mladosti Marinko je pokazivao sklonost i veliko zanimanje za otkrivanje, istraživanje i prikupljanje znanstvene građe naše povijesne i pretpovijesne prošlosti, a osobito njegove, i njemu nadasve, toliko drage i voljene Korčule. U prvim poslijeratnim godinama, kada hrvatska i jugoslavenska speleologija još nisu bile rođene, Marinko je sam samcat započeo svoja prva rekonosciranja i otkrivanja speleoloških objekata na jadranskim otocima Lastovu i Korčuli. Shvaćajući već tada sav značaj i korisnost takvih istraživanja, Marinko za svoj životni poziv odabire arheologiju.

Godine 1949. kao student arheologije, Marinko prisustvuje osnivačkoj skupštini prve planinarske špižarske sekcije i od prvoga časa uključuje se aktivno u rad budućeg rukovodstva te prve speleološke jezgre u SR Hrvatskoj. Četiri godine kasnije organizira tehničku obradu prvog speleološkog časopisa u Hrvatskoj, »Speleologa«. Kao tehnički urednik s već bogatim iskustvom, koje je tada imao, kao mladi publicist i urednik esperantskog glasila Federacije esperantista Jugoslavije — »La Suda Stelo«, Marinko je tehničku obradu »Speleologa« dovelo do zavidne profesionalne razine.

Kao čovjek bio je nadasve vrlo skroman, miran, ozbiljan, nenametljiv i marljiv, a kao član SO PD »Željezničar« u Zagrebu, primjeren, neumoran i aktivan. Koliko god je bio zauzet, kao student, studijem

uz rad, ili kasnije, profesionalnom novinarskom djelatnošću, i svojom angažiranosti u esperantskom pokretu, u kojem je djelovao kao plodan publicist, autor fundamentalnih esperantsko-srpskohrvatskih i hrvatskosrpsko-esperantskih rječnika, prevodilac značajnih beletrističkih književnih djela na esperanto jezik, neumorni organizator međunarodnih esperantskih kongresa u zemlji i inozemstvu u svojstvu sekretara KEL-a, još uvijek je našao slobodna, makar i malo, vremena da aktivno i savjetodavno sudjeluje u istraživačkom i društvenom radu SO PD »Željezničar« u Zagrebu.

Zadivljujuća je bila, i ostaje primjerna, energija i radni elan u krhkom, i podmuklom bolešću nagriženom, tijelu Marinka Gjivoja.

Za svoj trajni doprinos planinarskoj speleologiji Hrvatske, na prijedlog Komisije za speleologiju PSH, Planinarski savez Hrvatske mu je 1970. god. dodijelio planinarski naziv speleolog i značku (br. 8) bez polaganja ispita.

Neka je vječna slava Marinku Gjivoju! Hvala mu!

Slavko Marjanac

SPELEOLOŠKA BIBLIOGRAFIJA MARINKA GJIVOJA

1. Arkeologija tendaro en Danlando. La suda Stelo, Zagreb, br. 1 — 2, 1959, str. 107 — 108
2. En subtera mondo de nia lando. La suda Stelo, Zagreb, br. 5 — 6, 1959, str. 109 — 110
3. Kako se fotografski snimaju špilje. Naše planine, Zagreb, br. 2, 1951, str. 42 — 48
4. Špilja Rača na otoku Lastovu. Naše planine, Zagreb, br. 6, 1951, str. 154 — 159
5. U podzemnom svijetu otoka Korčule. Naše planine, Zagreb, br. 9 — 10, 1952, str. 255 — 263
6. Groto Postojna — subtera fabelo. La Migranto. Wien, br. 2, 1952
7. Die Grotte Postojna — eine unterirdische Fabel. Der Naturfreund, Zürich, sv. 2, 1952
8. Kion ni serĉas kaj trovas en grotjo?. Revuo Esperanto Internacia, Rickmansworth (Engleska), br. 570, 1953
9. Prilog historijatu speleologije u Hrvatskoj. Speleolog, Zagreb, br. 2, 1954, str. 49 — 51
10. Vela špilja na otoku Korčuli novo predhistorijsko nalazište. Speleolog, Zagreb, br. 1 — 2, 1955, str. 1 — 12
11. Recenzija: La migranto. Speleolog, Zagreb, br. 1 — 2, 1955, str. 27 — 28
12. 25 godina aktivnosti speleologa-željezničara. Željezničar, Zagreb, od 13. prosinca 1975.
13. Jubilarna godišnja skupština Speleološkog odsjeka PDZ — Podijeljene 192 zahvalnice. Željezničar, Zagreb, od 15. siječnja 1976.

ISPRAVKE U PRETHODNOM BROJU

- lektor teksta: Jasenka Novak
  - pogreška u naslovu kod S. Lelnera umjesto (Cyprinidae) treba stajati (Cyprinidae) str. 13.
- ZAHVALE

Zahvaljujemo se slijedećim nastavcima za pomoć pri tiskanju broja XXVIII — XXIX

- SPELEOLOŠKOM DRUŠTVU »URSUS SPELA-EUS« iz Zagreba
- KOMISIJI ZA SPELEOLOGIJU PLANINARSKOG SAVEZA HRVATSKE